

NORSK GEOLOGISK FORENING

Møte nr. 385, Julemøte, torsdag 10. desember 1959

i Drammensveien 78, Oslo.

Til stede 30 medlemmer, 20 gjester.

Referat fra møte nr. 384 ble opplest og godkjent.

Innvalg av følgende nye medlemmer ble godkjent:

448. Mr. S. B. Smithson, Mineralogisk- Geologisk Museum, Sarsgt. 1, Oslo. Foreslått av Knut S. Heier og Henrich Neumann.
449. Ingeniør, cand. mag. Josef Lien, Bjørnsonsgt. 16, Bergen. Foreslått av Ivar Hernes og Inge Bryhni.
450. cand. mag. Kjell Tjølsen, Geologisk Institutt, Bergen. Foreslått av Ivar Hernes og Inge Bryhni.
451. cand. mag. Johan Naterstad, Geologisk Institutt, Bergen. Foreslått av Ivar Hernes og Inge Bryhni.
452. Stud. real. Tore Torske, Geologisk Institutt, Bergen. Foreslått av Ivar Hernes og Inge Bryhni.

Aftenens foredragsholder var Dr. *Tore Gjelsvik* som fortalte om «Ekspedisjonen til edelstensfelter og jadegruver i Burmas jungel».

Generalforsamling torsdag 11. februar 1960

i Drammensveien 78, Oslo.

Til stede 32 medlemmer.

Årsmelding og regnskap for 1959 ble godkjent.

Revisorene hadde gjort følgende anmerkning til regnskapet:

«Vi finner det uheldig at såvidt store beløp av Livsvarige medlemmers fond og Berg- og steinindustriens fond står som bankinnskudd, og henstiller til styret å ta spørsmålet opp med de respektive fondstyrer og med revisorene».

Generalforsamlingen sluttet seg til denne henstillingen.

Reuschmedaljekomiteén for 1959 hadde ikke tunnet å kunne fremme noe forslag for tildeling av Reuschmedaljen for 1959.

Valg.

- Formann: *H. Bjørlykke.*
 Viseformann: *T. Strand.*
 Sekretær: *T. Siggerud.*
 Redaktør: *N.-H. Kolderup.*
 Styremedlemmer: *G. Aasgaard, K. Egede Larssen* og formennene i Bergens og Trondheims geologiske klubber, *H. Holtedahl* og *R. Selmer-Olsen.*
 Revisorer: *G. Henningsmoen, J. A. Dons* med *F. Hagemann* og *K. Bryhn* som varamenn.
 Redaksjonskomité: *T. Barth, J. Bugge, A. Heintz, O. Holtedahl, T. Strand.*
 Reuschmedaljekomité: *H. Bjørlykke, G. Henningsmoen, P. Holmsen,*
 Komitéen for Berg og steinindustriens fond: *A. Eriksen, P. Holmsen, T. Gjelsvik.*

Som nytt medlem av komitéen for Hans og Helga Reusch's legat ble valgt *H. Bjørlykke* istedenfor *S. Føyn* som hadde bedt om å få uttre. Komitéen har nå følgende sammensetning:

K. Strøm (ex officio), *L. Størmer* (ex officio), *I. Oftedal, N.-H. Kolde-rup, H. Bjørlykke. A. Granli* ble gjenvalgt som foreningens forretningsfører.

Under posten eventuelt anmodet Dons styret om å overveie mulighetene for forandring av valglovene slik at skriftlig valg kan unngåes når bare en kandidat er nominert.

Årsmelding for 1959.

Siden forrige generalforsamling er følgende medlemmer avgått ved døden:

Bergingeniør Henning Marstrander,
 Dr. Einar Jensen,
 Cand. mag. E. M. Nørregaard,
 Laboratorieingeniør Kr. Stenvik.
 Konservator Astrid Monsen.

2 medlemmer er utmeldt av foreningen.

I samme tidsrom er det innvalgt 19 nye medlemmer.

Foreningen har nå 266 medlemmer, derav:

2 korresponderende,
 131 livsvarige,
 133 årsbetalende.

Det er siste år avholdt 6 ordinære møter med et samlet fremmøte av 178 medlemmer og 77 gjester.

Det er også avholdt en geologisk ekskursjon hvor 21 medlemmer og 14 gjester deltok.

Av Norsk Geologisk Tidsskrift er utkommet Bd. 39, hefte 1—4.

Styret har i 1959 bestått av:

T. Strand, formann.

N. Spjeldnes, viseformann.

K. S. Heier, sekretær.

N.-H. Kolderup, redaktør.

Kari Egede Larssen, styremedlem.

A. Eriksen, styremedlem.

Formennene i Bergens og Trondheims geologiske klubber, A. Granli har virket som foreningens forretningsfører.

Utdrag av regnskap for det ordinære budsjett for 1959.

I n n t e k t

Beholdning, overført fra 1958: I kasse . . . .kr.	504,13	
I bank . . . . »	2 078,48	
		kr. 2 582,61
Innbetalt kontingent . . . . . »	2 235,00	
Tilskudd fra Staten . . . . . »	1 200,00	
Tilskudd fra Norges Almenvitenskapelige forskn.råd . . »	15 000,00	
Abonn. og salg av tidsskrifter . . . . . »	3 323,20	
Renter av bankinnskudd . . . . . »	61,95	
» fra livsvarige medlemmers fond . . . . . »	910,96	
» fra Berg- og Steinindustriens fond . . . . . »	600,26	
		<u>kr. 25 913,98</u>

U t g i f t

Tidsskriftet:		
Trykking, Bind 38, hefte 3—4 (Rest)	kr. 2 018,00	
Trykking, Bind 39, hefte 1—3 . . . . . »	15 346,00	
Klisjéer, Bind 39, hefte 1—3 . . . . . »	3 215,00	
Korrektur og tegnearbeide . . . . . »	993,65	
Ekspedisjon av tidsskriftet . . . . . »	997,85	
Arbeidshjelp, porto og skrivesaker . . . . . »	610,25	
Møter og ekskursjoner . . . . . »	499,76	
Representasjoner, anskaffelser og Reuschmedaljen . . . . »	116,76	
Beholdning, overført til 1960: I kasse . . . . kr.	125,73	
I bank . . . . »	1 990,98	
		<u>» 2 116,71</u>
		<u>kr. 25 913,98</u>

Livsvarige medlemmers fond 1959:

	Inntekt	Utgift
1/1—59. Fondets kapital . . . kr. 21 260,00		
Innbet. kont. i 1959 » 1 700,00		
	<u>kr. 22 960,00</u>	
Herav i statsobl. og aksjebrev . . . . . kr. 14 100,00		
I bank . . . . . » 8 860,00		
31/12—1959. Urørlig kapital . . . . . kr. 22 960,00		
Renter av verdipapirer for 1959 . . . . . kr. 735,50		
Renter av bankinnskudd for 1959 . . . . . » 198,46		
Forvaltning av verdipapirer	kr. 23,00	
Overført til ordinære budsjett	» 910,96	
	<u>kr. 933,96</u>	<u>kr. 933,96</u>

Berg- og steinindustriens gavefond:

Fondets kapital . . . kr. 20 000,00		
Renter av bankinnskudd . . . . . kr. 600,26		
Overført til ord.budsjett	kr. 600,26	
	<u>kr. 600,26</u>	<u>kr. 600,26</u>

Regnskapet revidert av Tore Gjelsvik og H. Genningsmoen, 18/1—1960

Møte nr. 386, torsdag 11. februar 1960.

i Drammensveien 78, Oslo.

Til stede 32 medlemmer og 6 gjester.

Forsamlingen mintes konservator Astrid Monsen som var avgått ved døden siden forrige møte.

Som nye medlemmer ble innvalgt:

453. Cand real. Arne W. Grønhaug, Arupsgt. 10, Oslo. Foreslått av S. Bergstøl og K. S. Heier.
454. Bergingeniør Mikal Sletthaug, Seterveien 14, Oslo. Foreslått av H. Bjørlykke og Johs. Færden.
455. Lektor Bjarne Løkås, Harry Borthens vei 8, Østmarkneset, Trondheim. Foreslått av R. Selmer-Olsen og H. Carstens.

Aftenens foredragsholder var Dr. G. Holmsen:

«K. O. Bjørlykke 1860—1946, minnetale ved hans 100 årsdag».

Etter foredraget rettet Dr. H. Bjørlykke på familiens vegne en takk til foreningens styre og til foredragsholderen.

Møte nr. 387 torsdag 3. mars 1960 kl. 19

i Drammensveien 78, Oslo.

Tilstede 41 medlemmer og 25 gjester.
Viseformannen ledet møtet.

Referat fra generalforsamlingen og fra møte 386 ble lest opp og godkjent med en bemerkning om at antall tilstedeværende på generalforsamlingen manglet. Navn på styremedlemmer som representerer Bergen og Trondheim geologiske klubber var ikke kommet inn.

Som nye medlemmer ble innvalgt:

456. Professor E. S. W. Simpson, Department of Geology, University of Cape Town, Rondebosch, Syd-Afrika. Foreslått av Barth og Neumann.
457. Cand.mag. Haldis Bollingberg, Institutt for geologi, Universitetet Blindern.
458. Cand.mag. Boye Flood. Institutt for geologi, Universitetet Blindern. Begge foreslått av Skålvoll og Hysingjord.

Deretter holdt dr. philos. *Just Gjessing* foredrag om:

«Terrengformer dannet under isavsmeltningstiden i Østlandets nordlige dalområder.»

I ordskiftet etter foredraget deltok O. Liestøl, G. Holmsen, P. Holmsen, O. Holtedahl, T. Gjelsvik, B. Andersen og foredragsholderen.

Autorreferat av dr. Gunnar Holmsens diskusjonsinnlegg etter dr. Just Gjessings foredrag i Norsk Geologisk Forening 3. mars 1960.

Jeg har lest og satt meg inn i Just Gjessings fremstilling i hans doktoravhandling «Isavsmeltningstidens Drenering».

De store trekk i innlandsisens smeltningsforløp i bresjøregionen nordvest for isskillet kjenner vi ved hjelp av sporene etter brerandlinjer og den kronologiske rekkefølge av utløpsosser for det oppdemte vann. Gjessings doktoravhandling tilstreber å utvide vår erkjennelse herav ved å gi detaljerte beskrivelser, karter og kartskisser, særlig fra Nordre Atnedalen.

Jeg har festet meg mindre ved Gjessings betraktninger fra Atnedalen enn ved hans mangel på fremstilling av de bredemte sjøers vitnesbyrd i Nordre Østerdalen, og jeg konstaterer, at diskusjonen om disse sjøers strandmerker, som for 50 år siden reiste så høye bølger her i Geologisk Forening, ennå ikke har lagt seg til ro.

Når jeg velger å la mitt innlegg i diskusjonen omfatte denne

mangel, er det fordi Gjessings resonnement over akkumulasjonenes oppståen på det nærmeste bortser fra sedimentasjonen i sjøene. Jeg mener, at de bredemte sjøers område med sine fri vannflater fremdeles er det klassiske sted for studiet av de under deglasiasjonen fremståtte terrengformer nord for isskillet, og en utelukkelse av dette viktige morfologiske ledd er en hasardiøs mangel.

Gjessing nevner innledningsvis, at jeg i «Brædamte Sjøer», som utkom for 45 år siden fremstilte Glåmsjøene som sammenhengende, åpne vannflater. Det er riktig det, at jeg ikke beskjeftiget meg noe videre med tanken på den gjenliggende dødis i de oppstuvete bresjøer. Men tanken herpå var meg ikke fremmed, som det eksempelvis fremgår av min ytring på s. 185 i boken, hvor det tydelig og greit står, at der kunne komme en tid da breen ikke beveget seg. Sådanne brelevninger kalte jeg allerede dengang for «dødis», en betegnelse, som Reusch tidligere hadde lansert.

Gjessing innrømmer dog, at jeg senere har modifisert min oppfatning av de store, åpne sjøers vannflate, men hvori dette består er ikke noe sted meddelt i hans avhandling.

For Gjessing er de bredemte sjøers vannflater et «grunnvannspeil», — en nedslående forveksling, som vitner om kvartærgeologiens svake stilling i vårt land, og hvis konsekvens er, at det ennå ikke ansees fastslått, at der har ligget flere kommuniserende, over store områder åpne vannflater i Nordre Østerdalen med erosjonsstrandlinjer i lisdienes bregrus.

Gjessing har i sin doktoravhandling slått en strek over det solide materiale av nivellerte strandlinjehøyder som er å finne i «Brædamte Sjøer» og «Rendalens Bræsjø», og hva verre er, opponentene under den offisielle doktordisputas hoppet bukk over de vitnesbyrd de åpne vannflaters eksistens gir.

Strandlinjene i Glåmdalen, Andr. M. Hansens «seter», er knyttet til 2 meget vel avgrensede høyder. Passhøydene for utløpene av Øvre og Nedre Glåmsjø slutter seg med full overensstemmelse til strandlinjene, den isostatistiske hevning tatt i betraktning. Nedre Glåmsjø strandlinjer stiger henimot isskillet, således at strandlinjene i Rendalen og Brydalen ligger nu på 671 m o. h., vannskillet i Rugldalen på 665, og strandlinjene ved Lien, Alvdal, på 653 m o. h. Dette er nivellerte høyder, og middelverdien for hver enkelt strandlinje har små avvikelser fra de i marken målte punkter.

Avstanden mellom de nivellerte strandlinjer i Fonnåsfjellet ved Unset og ved Lien er 32 km. Retningen mellom dem er nordvest—sydøst, og høydeforskjellen 18 m. Dette gir en gradient i nordvestlig retning for Nedre Glåmsjø på litt over 1/2 m på kilometeren. —

Avstanden mellom strandlinjene på Øvre Glåmsjøes nivå i Tynset ved Holan og Vangen til vannskillet Tunna—Orkla på høyden 700 m er 30 km og høydeforskjellen 16 m, d. v. s. en gradient i nordvestlig retning av samme størrelse.

Dette har Gjessing oversett når han i innledningen til sin avhandling skriver, at landhevningens størrelse eller dens skråhet ikke kan bestemmes for de behandlede områder.

Dalene nord for isskillet ble ikke isfri samtidig som deres uttapping fant sted. Der er tegn til at dødiser ble liggende igjen i dalbunnene, og at vannløpene i denne periode har frembrakt karakteristiske akkumulasjoner, som er blitt bygget opp til dødisers kanter, og som de har støttet seg til. Min oppfatning er, at også mange eskere (således Hådalens, Værådalens, Tufsingdalens og mange andre) stammer fra tiden etter tappingen av bresjøene.

Oslo 5. mars 1960.

Gunnar Holmsen

Trondheims Geologiske Klubb

Årsmelding for 1959.

Møte nr. 15. 4. februar.

Amanuensis R. Selmer-Olsen: «Sedimentpetrografiske undersøkelser på kartbladet Kragerø».

Møte nr. 16. 6. april.

Professor Anders Kvale: «Strukturundersøkelser i Gotthardområdet».

Møte nr. 17. 4. mai.

Konservator J. A. Dons: «Telemarkformasjonens suprakrustaler; granitt og fossiler. Nytt fra 4. kartblad».

Møte nr. 18. 29. september.

Professor Chr. Oftedahl: «Vulkanittene i fjellkjeden».

Møte nr. 19. 3. november.

Dr. H. P. Geis: «Strukturelle iakttagelser ved noen norske kisforekomster».

Møte nr. 20. 2. desember.

Geolog John Fortesque: «Geochemistry in prospecting».

Styret i 1959 var:

Formann: R. Selmer-Olsen.

Sekretær: H. Carstens.

Styremedlem: J. Bugge.